

Sygn. akt V KK 614/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **Z. W.**

skazanego z art. 207 § 3 k.k. w zb. z art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz art. 207 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 21 maja 2020 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 22 lipca 2019 r., sygn. akt VII Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 3 sierpnia 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K., wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2018 r., sygn. akt II K (...),
uznał oskarżonego Z. W. za winnego tego, że:

1. „w okresie od nieustalonego dnia 2005 r. do dnia 10 listopada 2017 r. w K. znęcał się psychicznie i fizycznie nad żoną M. W. poprzez wszczynanie awantur domowych, w trakcie których wyzywał ją obraźliwie, kwestionował jej umiejętności, zachowanie i sposób wychowania dzieci, nieustannie krytykował, ośmieszał, poniżał, obniżał wartość, podważał jej autorytet w oczach dzieci, nadto narzucał swoją wolę i rozliczał z wydawanych poleceń, izolował od otoczenia, narzucał sposób ubierania się oraz wyrzucał do śmieci i niszczył przez spalenie jej ubrania, ograniczał jej swobodę, osaczał, zarzucał niewierność, jak również groził pozbawieniem życia wywołując uzasadnioną obawę spełnienia groźby, kontrolował ekonomicznie, zarzucał niegospodarność, a także wielokrotnie stosując przemoc w postaci przytrzymywania, przyciskania ciężarem ciała, obracania siłą, zdzierania ubrania i przełamywania w ten sposób stawianego oporu, doprowadzał M. W. wbrew jej woli do obcowania płciowego, następstwem których to zachowań było targnięcie się M. W. na własne życie w dniu 10 marca 2014 r. w postaci przedawkowania leków”, tj. przestępstwa z art. 207 § 3 k.k. w zb. z art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to skazał go na karę 4 lat pozbawienia wolności;

2. „w okresie co najmniej od 2015 r. do 10 listopada 2017 r. w K. woj. (...), znęcał się psychicznie i fizycznie nad małoletnim synem F. W. poprzez wyzywanie go słowami obraźliwymi, nieustanne krytykowanie, krzyczenie, lekceważenie, poniżanie i podważanie jego umiejętności oraz inteligencji, nakazywanie określonych zachowań, uderzanie w uda i pośladki”, tj. przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i za to skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 85a k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego w pkt 1 i 2 wyroku kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności. Jednocześnie orzekł wobec oskarżonego środki karne w postaci zakazu przebywania oskarżonego w każdorazowym miejscu zamieszkania pokrzywdzonej M. W., zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną za wyjątkiem kontaktu listownego oraz zakazu zbliżania się do niej na odległość mniejszą niż 100 m na okres 5 lat (art. 41a § 1 i 4 k.k.), a także orzekł na rzecz pokrzywdzonej zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w kwocie 6.000 zł. Ponadto, na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył na poczet orzeczonej kary

łącznej pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 9 lutego 2018 r. godz. 12:00 do dnia 3 sierpnia 2018 r. przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniu kary pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Z., po rozpoznaniu apelacji oskarżonego i jego obrońcy, wyrokiem z dnia 22 lipca 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że rozwiązał karę łączną orzeczoną wobec oskarżonego w punkcie 3 wyroku, obniżył wymiar orzeczonej wobec oskarżonego za czyn przypisany mu w punkcie 1 wyroku z art. 207 § 3 k.k. w zb. z art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. kary pozbawienia wolności do 3 lat, na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego kary jednostkowe pozbawienia wolności i wymierzył mu nową karę łączną w wysokości 3 lat pozbawienia wolności, a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Od powyższego wyroku kasację złożył obrońca oskarżonego Z.W. zarzucając:

1. „rażące naruszenie przepisów prawa materialnego mogące mieć wpływ na treść orzeczenia - art. 207 § 3 k.k. w zb. z art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. poprzez przyjęcie, że ustalony stan faktyczny przez Sąd I instancji pozwalał uznać, iż oskarżony swoim zachowaniem wypełniał znamiona przestępstwa znęcania się psychicznego nad swoją małżonką, co w efekcie doprowadziło M. W. wbrew jej woli do odbywania stosunków seksualnych następstwem których zachowań było targnięcie na swoje życie w postaci przedawkowania leków w dniu 11 marca 2014 r.,
2. rażącą obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wydanego wyroku w toku kontroli apelacyjnej w szczególności art. 6 k.p.k. w zw. z art. 170 k.p.k., naruszenie prawa do obrony oskarżonego poprzez oddalanie wszystkich wniosków dowodowych składanych przez oskarżonego w II i I instancji, uznając je jako nieprzydatne do stwierdzenia danej okoliczności, czy też wnioszek dowodowy zmierzał do przedłużenia postępowania. Oskarżony tym samym nie posiadał możliwości wypowiedzenia się w zakresie zgłaszanych wniosków dowodowych, nie posiadał żadnych możliwości udowodnienia swoich racji;

3. zaakceptowanie w toku kontroli apelacyjnej rażącego naruszenia przez Sąd I instancji prawa karnego procesowego mogący mieć wpływ na treść orzeczenia art. 7 k.p.k. zasady swobodnej oceny dowodów w zw. z art. 410 k.p.k. polegające na przyjęciu, iż oskarżony znęcał się nad pokrzywdzoną M. W. od 2006 r. do dnia 10 listopada 2017 r. i wbrew jej woli wymuszał w tym czasie odbywanie stosunków seksualnych podczas, gdy brak jest podstaw do przyjęcia takiego stanowiska. Pokrzywdzona bowiem w tym czasie nie skarżyła się nikomu ani też nie wypowiadała się negatywnie o zachowaniach swojego męża, nie informowała Policji ani też Prokuratury o jakichkolwiek nagannych zachowaniach oskarżonego;
4. zaakceptowanie w toku kontroli apelacyjnej i przyjęcie przez Sąd II instancji stanowiska Sądu I instancji rażącego naruszenia przepisu art. 207 k.k., mogący mieć wpływ na treść orzeczenia, iż w okresie od 2015 r. do 10 listopada 2017 r., oskarżony znęcał się nad synem F. W., podczas gdy małoletni przyznał, iż był traktowany jak inni bracia, a ukazanie się na forum internetowym jego zdjęcia z nożem traktował jako żart, podobnie jak pismo opisujące określone zachowania rodziców;
5. nie rozpoznanie przez Sąd Okręgowy w Z., apelacji osobistej oskarżonego, tym samym rażące naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 449 k.p.k. , Sąd Okręgowy wzmiankował o apelacji oskarżonego jednak nie odniósł się do niej w sposób szczegółowy i merytoryczny, a ocena apelacji osobistej oskarżonego była jedynie pobieżna i niecałkowita, co miało wpływ na treść wydanego wyroku”.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej w K. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się o tyle skuteczna, że jej wniesienie spowodowało ten korzystny dla oskarżonego skutek, iż Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Nie wiązało się to jednak z treścią podniesionych w kasacji zarzutów, lecz z

wystąpieniem w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej wymienionej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 536 k.p.k., Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 k.p.k. Z przepisu tego wynika nakaz skontrolowania każdej sprawy z urzędu m.in. pod kątem wystąpienia bezwzględnych powodów uchylenia orzeczenia, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k.

Analiza akt niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że wystąpiła w niej sytuacja obligująca Sąd Najwyższy do orzekania poza granicami kasacji i podniesionych w niej zarzutów, a to wobec zaistnienia uchybienia w postaci nienależytej obsady sądu. Mianowicie, Sąd Okręgowy, który wydał wyrok w postępowaniu odwoławczym, był nienależycie obsadzony.

Zgodnie z art. 29 § 1 k.p.k., jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie trzech sędziów. Wyjątek od tej zasady przewiduje przepis art. 449 § 2 k.p.k., który w czasie orzekania przez Sąd Okręgowy w Z. stanowił, że jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, to sąd odwoławczy orzeka na rozprawie jednoosobowo, chyba że prezes sądu lub sąd postanowi inaczej.

W niniejszej sprawie Sąd odwoławczy orzekał jednoosobowo, mimo że nie został spełniony warunek z art. 449 § 2 k.p.k., gdyż postępowanie przygotowawcze w sprawie nie zostało zakończone w formie dochodzenia. Postanowieniem z dnia 8 listopada 2017 r., prokurator, na podstawie art. 308 § 1 k.p.k. w zb. z art. 309 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 325b § 2 k.p.k. oraz art. 311 § 2 k.p.k., wszczął w sprawie śledztwo (k. 130). Zamknął je postanowieniem z dnia 30 listopada 2017 r. (k. 181) i skierował do sądu akt oskarżenia (k. 185). W tej sytuacji regulacja art. 449 § 2 k.p.k. nie mogła znaleźć zastosowania, a Sąd odwoławczy powinien rozpoznać sprawę we wskazanym w art. 29 § 1 k.p.k. składzie trzech sędziów.

Bezwzględny charakter tego uchybienia obliguje do uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz ich wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W postępowaniu ponownym rzeczą tego Sądu będzie rozpoznanie apelacji obrońcy oskarżonego w składzie orzekającym utworzonym z poszanowaniem wymogów ustawowych.

Z tych względów orzeczono, jak na wstępie.